

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни
ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність: **291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**

освітня програма: **«Міжнародні відносини та регіональні студії»**

вид дисципліни: **за вибором**

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к.г.н., доц. Юрченко С.О.

2. Навчальний контент (план лекцій)

Тема 1. Міжнародний туризм як економічний та соціокультурний феномен. Міжнародний туризм, його сутність та форми

Становлення системи міжнародної туристичної термінології. Перше міжнародне визначення поняття «турист». Сучасна схема класифікації міжнародних подорожуючих. Ознаки, що дозволяють об'єднати туристів та екскурсантів до категорії міжнародних відвідувачів.

Показники оцінки прямого та непрямого впливу міжнародного туризму на економіку окремих країн. Функції міжнародного туризму: доходна, зовнішньоекономічна, вирівнююча, створення нових робочих місць.

Прояви негативного впливу міжнародного туризму на суспільство: екологічні, соціокультурні, психологічні, економічні.

Сучасний стан туризму. Туризм і розвиток регіонів. Фактори, що визначають розвиток міжнародного туризму. Зовнішні фактори: політика і право, безпека подорожей, економіка і фінанси, культура, соціо-демографічні, стан транспорту та інфраструктури, розвиток торгівлі, нові технології. Внутрішньогалузеві фактори: вдосконалення продукту в туристичному DESTINATIONAХ, розвиток туроператорського продукту і послуг, розвиток турагентської мережі, людські ресурси, маркетинг.

Тема 2. Становлення сучасних форм розвитку міжнародного туризму в країнах світу

Передісторія туризму. Основні мотиви подорожей у Стародавньому світі та Середньовічній Європі. Елітарний туризм Нового часу. Технологічні та економічні передумови зародження масового туризму. Перші організовані туристичні подорожі. Вплив ідеологічних чинників на розвиток міжнародного туризму у період між двома світовими війнами. Суспільство споживання матеріальних благ: споживання заради споживання. Трансформація масового конвейєрного туризму у масовий диференційований.

Тема 3. Туристичні ресурси

Туристський інтерес. Об'єкти туристського інтересу. Туристські враження. Туристичні ресурси. Природні ресурси. Культурно-історичні ресурси. Матеріально-технічна база туризму. Інфраструктура туризму. Інформаційні туристичні ресурси. Туристичні центри.

Тема 4. Міжнародний туризм як індустрія

Структура індустрії туризму. Міжнародна класифікація засобів розміщення. Організація харчування в туризмі. Класифікація підприємств харчування. Інформаційно-екскурсійне обслуговування у сфері міжнародного туризму. Транспортні засоби в міжнародному туризмі. Індустрія розваг.

Тема 5. Організація туристичних подорожей

Значення туристичних фірм в організації туристичних поїздок. Організація туроператорами міжнародних турів. Партнерські відносини з іноземними

турфірмами. Функції туроператора. Функції і технології туристичних агентств.

Тема 6. Особливості туроператорської діяльності в міжнародному туризмі

Тур – основний продукт діяльності туроператора. Технологія проектування туру. Формування туру. Планування заходів з просування туру. Реалізація туру. Послуги супроводу та зустрічі-проводи. Контроль і оцінка туроперейтинга.

Тема 7. Договірні стосунки в туризмі

Загальна характеристика договору. Вимоги до складання договору. Договірні відносини між туроператором і турагентом. Договірні відносини між туристичним підприємством і споживачами туристичних послуг. Договірні відносини між туроператором і її постачальниками туристичних послуг.

Тема 8. Страхування в туризмі

Безпека в туризмі. Загальна характеристика страхування. Види страхування, що застосовуються в туризмі (медичне, майнове, цивільної відповідальності).

Тема 9. Туристичні формальності

Види формальностей в міжнародному туризмі. Сутність туристських формальностей. Поліцейські формальності. Паспортно-візові формальності. Митні формальності. Санітарні (медичні) формальності.

Тема 10. Державне і громадське регулювання міжнародної туристичною діяльності

Сутність та інструменти державного регулювання туризму. Форми організації державного регулювання туристичної сфери в країнах світу. Ключові урядові функції в галузі управління та контролю за розвитком туризму. Механізми підтримки розвитку міжнародного туризму. Правове регулювання міжнародної туристичної діяльності в різних країнах. Сертифікація в міжнародному туризмі. Стандартизація в міжнародному туризмі. Ліцензування в туризмі. Туристична політика держави. Громадські об'єднання в туризмі.

Форми організації державного регулювання туристичної сфери в країнах світу. Переваги і недоліки їх використання за різних суспільно-політичних та економічних умов. Ключові урядові функції в галузі управління та контролю за розвитком туризму.

Тема 11 Інформаційні технології в міжнародному туризмі

Сутність інформації та види інформаційних технологій в туризмі. Напрямки комп'ютеризації туристичного бізнесу. Інформаційні технології в сфері туристичного підприємства. Міжнародні системи бронювання. Інтернет-технології в туризмі.

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для самостійної роботи

Семінарське заняття 1. Міжнародний туризм як економічний та соціокультурний феномен. Міжнародний туризм, його сутність та форми

1. Становлення системи міжнародної туристичної термінології.
2. Сучасна схема класифікації міжнародних подорожуючих. Ознаки, що дозволяють об'єднати туристів та екскурсантів до категорії міжнародних відвідувачів.
3. Показники оцінки прямого та непрямого впливу міжнародного туризму на економіку окремих країн.
4. Функції міжнародного туризму: доходна, зовнішньоекономічна, вирівнююча, створення нових робочих місць.
5. Прояви негативного впливу міжнародного туризму на суспільство: екологічні, соціокультурні, психологічні, економічні.
6. Сучасний стан туризму. Туризм і розвиток регіонів.
7. Зовнішні фактори, що визначають розвиток міжнародного туризму: політика і право, безпека подорожей, економіка і фінанси, культура, соціо-демографічні, стан транспорту та інфраструктури, розвиток торгівлі, нові технології.
8. фактори, що визначають розвиток міжнародного туризму: вдосконалення продукту в туристичному дестинаціях, розвиток туроператорського продукту і послуг, розвиток турагентської мережі, людські ресурси, маркетинг.

Семінарське заняття 2. Становлення сучасних форм розвитку та державного регулювання міжнародного туризму в країнах світу

1. Основні мотиви подорожей у Стародавньому світі та Середньовічній Європі.
2. Елітарний туризм Нового часу.
3. Технологічні та економічні передумови зародження масового туризму.
4. Перші організовані туристичні подорожі.
5. Вплив ідеологічних чинників на розвиток міжнародного туризму у період між двома світовими війнами.
6. Суспільство споживання матеріальних благ: споживання заради споживання.
7. Трансформація масового конвейєрного туризму у масовий диференційований.

Семінарське заняття 3. Туристичні центри країн світу (за вибором студента)

Практичне заняття 1. Міжнародний туризм як індустрія Оцінка туристичної інфраструктури (Розрахунок інтегрального показника рівня обслуговування)

Для порівняння регіонів за рівнем розвитку інфраструктури в цілому розраховується інтегральний показник І. Він може визначатися на основі використання простих показників. Для цього для кожної галузі розраховуються прості індекси шляхом ділення показників забезпечення на базисні показники відповідних галузей. Отримані безрозмірні величини підсумовуються.

Абсолютні величини показника І залежать від кількості складових галузей. Інтегральний рівень може визначатися у долях одиниць або у відсотках. Якщо І більше одиниці чи 100%, то комплекс галузей у цілому перевищує вибраний базис, якщо менше, то не дотягує до нього.

В якості базисного показника використовується середнє значення показників галузей сфери послуг України.

Семінарське заняття 3. Організація туристичних подорожей

1. Значення туристичних фірм в організації туристичних поїздок.
2. Організація туроператорами міжнародних турів.
3. Партнерські відносини з іноземними турфірмами.
4. Функції туроператора.
5. Функції і технології туристичних агентств.

Семінарське заняття 4. Договірні стосунки в туризмі. Страхування в туризмі. Туристичні формальності (3 год.)

1. Загальна характеристика договору.
2. Вимоги до складання договору.
3. Договірні відносини між туроператором і турагентом.
4. Договірні відносини між туристичним підприємством і споживачами туристичних послуг.
5. Договірні відносини між туроператором і поставальниками туристичних послуг.
6. Безпека в туризмі. Загальна характеристика страхування.
7. Види страхування, що застосовуються в туризмі (медичне, майнове, цивільної відповідальності).
8. Види формальностей в міжнародному туризмі. Сутність туристських формальностей.
9. Поліцейські формальності. Паспортно-візові формальності.
10. Митні формальності.
11. Санітарні (медичні) формальності.

Семінарське заняття 5. Державне і громадське регулювання міжнародної туристичною діяльності

1. Сутність та інструменти державного регулювання туризму. Форми організації державного регулювання туристичної сфери в країнах світу.
2. Правове регулювання міжнародної туристичної діяльності в різних країнах.
3. Сертифікація в міжнародному туризмі.
4. Стандартизація в міжнародному туризмі.
5. Ліцензування в туризмі.
6. Туристична політика держави. Громадські об'єднання в туризмі.
7. Найважливіші віхи діяльності ООН в організації системи міжнародного туристичного співробітництва.
8. Спеціалізовані установи ООН, що займаються питаннями розвитку міжнародного туризму.
9. Історія створення Всесвітньої туристичної організації. Структура управління ВТО: генеральна асамблея, виконавча рада, секретаріат.

10. Функції регіональних комісій ВТО. Основні напрями діяльності ВТО та механізм забезпечення фінансування її бюджетних витрат.
11. Класифікація міжнародних туристичних організацій. Їх типи і види: урядові та неурядові, глобальні і регіональні, універсальні та спеціалізовані.
12. Характеристика діяльності найбільших всесвітніх та європейських туристичних організацій.

3. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Міжнародний туризм як економічний та соціокультурний феномен. Міжнародний туризм, його сутність та форми. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення туризму як системи, основних категорій міжнародного туризму.	3
2	Тема 2. Становлення сучасних форм розвитку та державного регулювання міжнародного туризму в країнах світу. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення форм організації державного регулювання туристичної сфери в країнах світу.	5
3	Тема 3. Туристичні ресурси. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення соціально-економічних та інформаційних туристичних ресурсів.	5
4	Тема 4. Міжнародний туризм як індустрія. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення організації засобів розміщення, організації харчування в туризмі, інформаційно-екскурсійного обслуговування у сфері міжнародного туризму. транспортних перевезень у міжнародному туризмі.	5
5	Тема 5. Організація туристичних подорожей. Аналіз динаміки міжрегіональних туристичних потоків. На основі даних UNWTO побудувати графіки динаміки міжрегіональних туристичних потоків і проаналізувати їх.	3
6	Тема 6. Особливості туроператорської діяльності в міжнародному туризмі. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення особливостей туроператорської діяльності в країнах світу.	3
7	Тема 7. Договірні стосунки в туризмі. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення технології проектування туру, формування туру, планування заходів з просування туру.	3
8	Тема 8. Страхування в туризмі. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення характеристики видів страхування	3
9	Тема 10. Державне і громадське регулювання	3

	міжнародної туристичною діяльності. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення досвіду державного і громадського регулювання міжнародної туристичною діяльності.	
10	Тема 11. Інформаційні технології в міжнародному туризмі. Лекційний матеріал доповнити детальним поглибленням щодо вивчення міжнародних систем бронювання, інтернет-технологій в туризмі.	2
	Контрольна робота	10
	Разом	45

4. Контрольна робота

Контрольна робота з дисципліни «Організація міжнародного туризму» присвячене вивченню окремих питань з курсу.

Кожна робота повинна містити:

- Титульна сторінка
- Зміст
- Вступ
- Основна частина
- Висновки
- Список використаних джерел (не менше 20)

Загальний обсяг контрольної роботи – 20–25 сторінок

Текст контрольної роботи набирається на комп'ютері через 1,5 інтервалу на стандартних аркушах формату А4 (210*297 мм). Поля: з лівого боку – 25 мм, з правого – 15 мм, зверху – 15 мм, знизу – 15 мм. Абзацний відступ повинен бути скрізь однаковий – 1,0 см. Друкування тексту проводиться на одній стороні аркушу. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані, нумерація наскрізна (номер сторінки – в правому нижньому куті аркуша).

Теми контрольних робіт

Організація туристичної діяльності в країнах світу (за вибором студента).

5. Рекомендована література

Основна література

1. Александрова А. Ю. Международный туризм : учебник. – М. : КноРус, 2015. – 459 с.
2. Биржаков М. Б., Никифоров В. И. Большой Глоссарий терминов международного туризма. – М.: Герда, невідомий фонд, 2006. – 936 с.
3. Вавилова Е. В. Основы международного туризма. – М. : Гардарики, 2005. – 160 с.
4. Воскресенский В. Ю. Международный туризм. – М. : Юнити-Дана, 2013. – 464 с.
5. Квартальнов В. А. Туризм : учебник. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 320 с.

6. Котлер Ф. Боузн Дж., Мейкенз Дж. Маркетинг. Гостеприимство и туризм : учебник для вузов / пер. с англ. под ред. Р. Б. Ноздревой. – М. : ЮНИТИ, 1998. – 787 с.
7. Можаяева Н., Богинская Е., Мазурина О. Организация международного туризма : учеб. пособие. – М. : Гардарики, 2008. – 256 с.
8. Папирян Г. А. Международные экономические отношения. Экономика туризма : учебное пособие. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 208 с.
9. Севастьянов Д. В. Основы страноведения и международного туризма. – М. : Академия, 2008. – 222 с.
10. Сенин В. С. Организация международного туризма : учебник. – М. : Финансы и статистика – 2005. – 400 с.
11. Сідоров М. В., О. Є. Юрченко, С. О. Юрченко. Україна на світовому ринку туристичних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 256 с.
12. Экономика и организация туризма. Международный туризм : учебное пособие – М. : КноРус, 2010. – 576 с.
13. Юрченко С. О., Юрченко О. Є. Міжнародний туризм : навчальний посібник [для студентів спеціальностей «Туризмознавство», «Міжнародні економічні відносини»]. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 328 с.
14. Юрченко С. О. Основи міжнародного туризму: методичні рекомендації до виконання курсових робіт. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 24 с.

Допоміжна література

1. Воскресенский В. Ю. Международный туризм. Инновационные стратегии развития. – М. : Юнити-Дана, 2007. – 160 с.
3. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу: Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
4. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Альтерпрес, 2003. – 436 с.
5. Сапрунова В. Б. Туризм: эволюция, структура, маркетинг. – М. : Ось-89, 1997. – 160 с.
6. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу : навчальний посібник. – Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
7. Харрис Годфри, Кац Кеннет М. Стимулирование международного туризма в XXI веке. – М. : Финансы и статистика, 2000.
8. Цыганов С. А. Юрченко Е. Е., Юрченко С. А. Конкурентоспособность стран мира на мировом туристическом рынке / Региональные исследования. – 2015. – №1 (47). – С. 88–95.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. UNWTO Tourism Highlights, 2015 Edition [Electronic resource]. – Way of access : http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2015.pdf.
2. [The World Bank](http://data.worldbank.org/indicator) Data [Electronic resource]. – Way of access : <http://data.worldbank.org/indicator>.
3. The World Factbook [Electronic resource]. – Way of access : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/xx.html>.
4. WTO highlights 2019 [Electronic resource] – Way of access: http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2019.pdf.